

Opieka farmaceutyczna – czym jest i jak z niej korzystać?

SCENARIUSZ DO ZAJĘĆ EDUKACYJNYCH
OBSZAR: SYSTEM OCHRONY ZDROWIA

Scenariusz zajęć został opracowany do wykorzystania na przedmiocie **Edukacja zdrowotna**. Nauczyciel może elastycznie dostosować zaproponowane treści do specyfiki grupy, z którą pracuje. Scenariusz opiera się na sytuacjach codziennych i realnych wyborach, co sprzyja budowaniu samodzielności oraz odpowiedzialności za własne zdrowie. Nauczyciel decyduje, w jaki sposób wykorzysta ten materiał, uwzględniając potrzeby i możliwości swoich uczniów.

Treści programowe

Treści zawarte w scenariuszu odnoszą się do podstawy programowej z zakresu przedmiotu Edukacja zdrowotna, **Dział 10. System ochrony zdrowia, punkt 2. (fakultatywny)** [uczeń] *wyjaśnia, czym jest opieka farmaceutyczna oraz kiedy i jak można z niej skorzystać*. Treści programowe koncentrują się na pytaniu wiodącym „Jak świadomie korzystać z systemu ochrony zdrowia w Polsce?”.

Scenariusz jest przeznaczony do wykorzystania w szkołach ponadpodstawowych.

Pojęcia kluczowe: opieka farmaceutyczna, usługi farmaceutyczne

Cel główny

Przedstawienie uczniom roli farmaceuty i znaczenia opieki farmaceutycznej w systemie ochrony zdrowia.

Cele operacyjne

Wiedza i umiejętności

Uczeń:

- wyjaśnia pojęcie opieki farmaceutycznej;
- wskazuje, kiedy można skorzystać z opieki farmaceutycznej;
- opisuje jakie usługi wchodzą w zakres opieki farmaceutycznej (np. przegląd lekowy, pomiar ciśnienia, edukacja zdrowotna);
- rozumie różnicę między wydaniem leku a świadczeniem opieki farmaceutycznej;
- potrafi podać przykłady sytuacji, w których warto skorzystać z pomocy farmaceuty.

Postawy

Uczeń:

- świadomie korzysta z pomocy specjalistów w zakresie farmacji i zdrowia;
- potrafi korzystać z dostępnej opieki i pomocy.

Formy pracy

- praca indywidualna;
- praca grupowa;
- praca zbiorowa (na forum klasy).

Metody i techniki pracy

- metody problemowe – analizowanie i rozwiązywanie problemów, burza mózgów;
- metody podające – miniwykład;
- metody problemowe – analiza sytuacji;
- metody problemowe – praca z materiałem źródłowym;
- metody podające (aktywizujące) – dyskusja kierowana.

Pomoce dydaktyczne

- karta pracy ucznia;
- przykładowe ulotki leków;
- wydruk fragmentów ustawy Prawo farmaceutyczne;
- tablica / flipchart.

Ewaluacja osiągnięć

- obserwacja aktywności uczniów podczas pracy w grupach;
- ocena zadania na wyjście: „Dziś dowiedziałem(-am) się, że farmaceuta może pomóc mi, gdy...”;
- krótkie ustne refleksje.

OPIS PRZEBIEGU ZAJĘĆ

1

Wprowadzenie

Nauczyciel wita uczniów i informuje o temacie lekcji, mówi: „Przed nami ważna i potrzebna lekcja o opiece farmaceutycznej. Czym jest i jak my, obywatele możemy z niej korzystać, w jakich przypadkach? Najpierw zapiszmy temat lekcji: Opieka farmaceutyczna czym jest i jak z niej korzystać?”.

Następnie nauczyciel przechodzi do zadania pytania otwartego, żeby rozpocząć dyskusję i zaangażować uczniów w lekcję. Mówi: „Zanim powiemy sobie o definicji i regulacji prawnej, jestem ciekawy(-a) Waszych doświadczeń i skojarzeń z tym tematem. Powiedzcie mi, proszę, z kim najczęściej się kontaktujecie, kiedy potrzebujecie leków lub porady co do tego, jak je stosować?”.

Uczniowie odpowiadają spontanicznie, nauczyciel uważnie słucha i zadaje pytania pogłębiające, zachęca do burzy mózgów. Pyta, jakie zadania ma farmaceuta. Nauczyciel zapisuje odpowiedzi na tablicy.

2

Czym jest opieka farmaceutyczna?

Nauczyciel przechodzi do wprowadzenia pojęcia opieki farmaceutycznej. Definicja według ustawy z dnia 10 grudnia 2020 r. o zawodzie farmaceuty:

„Opieka farmaceutyczna to świadczenie zdrowotne w rozumieniu art. 5 pkt 40 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. z 2024 r. poz. 146, z późn. zm.), udzielane przez farmaceutę i stanowiące dokumentowany proces, w którym farmaceuta, współpracując z pacjentem i lekarzem prowadzącym

leczenie pacjenta, a w razie potrzeby z przedstawicielami innych zawodów medycznych, czuwa nad prawidłowym przebiegiem indywidualnej farmakoterapii”.

Nauczyciel dyktuje definicje do zapisania w zeszycie. Następnie przechodzi do zagadnień obejmujących farmakoterapię. Pyta uczniów, czy wiedzą czym jest i co obejmuje farmakoterapia. Uzupełnia tę wiedzę definicją:

- prowadzenie konsultacji farmaceutycznych – w celu zapewnienia bezpieczeństwa pacjenta w związku ze stosowaniem produktów leczniczych, wyrobów medycznych, wyposażenia wyrobów medycznych, systemów i zestawów zabiegowych;
- wykonywanie przeglądów lekowych wraz z oceną farmakoterapii, z uwzględnieniem problemów lekowych pacjenta – w celu wykrywania i rozwiązywania problemów lekowych oraz zapewnienia bezpieczeństwa w procesie farmakoterapii;
- opracowywanie indywidualnego planu opieki farmaceutycznej, z uwzględnieniem problemów lekowych pacjenta – w celu określenia celów terapeutycznych możliwych do osiągnięcia przez pacjenta stosującego farmakoterapię oraz wskazania sposobów rozwiązywania wykrytych problemów lekowych, ze szczególnym uwzględnieniem edukacji zdrowotnej, promocji zdrowia i zdrowego trybu życia oraz profilaktyki zdrowotnej;
- wykonywanie badań diagnostycznych określonych w przepisach wydanych na podstawie ust. 7 – w celu oceny skuteczności i bezpieczeństwa stosowanej przez pacjenta farmakoterapii oraz analizy problemów lekowych występujących u pacjenta, oraz proponowania metod i badań diagnostycznych;
- wystawianie recept w ramach kontynuacji zlecenia lekarskiego.

Następnie nauczyciel pyta, co obejmują usługi farmaceutyczne, zbiera odpowiedzi uczniów i uzupełnia ich wiedzę.

Usługi farmaceutyczne obejmują:

- wydawanie z apteki lub punktu aptecznego produktów leczniczych;
- sporządzanie produktów leczniczych połączone z oceną ich jakości, w tym trwałości;
- przeprowadzanie wywiadu farmaceutycznego;
- udzielanie porady farmaceutycznej w celu zapewnienia prawidłowego stosowania produktu leczniczego, wyrobu medycznego lub środka spożywczego specjalnego przeznaczenia żywieniowego,
- czynności wykonywane w aptece szpitalnej lub zakładowej w zakresie:
  - a) sporządzania pozajelitowych leków recepturowych i aptecznych, w tym preparatów do żywienia pozajelitowego,
  - b) sporządzania preparatów do żywienia dojelitowego,
  - c) przygotowywania leków w dawkach indywidualnych, w tym antybiotyków pozajelitowych, leków cytostatycznych oraz produktów leczniczych terapii zaawansowanej – wyjątków szpitalnych,
  - d) sporządzania produktów leczniczych radiofarmaceutycznych,
  - e) przygotowywania roztworów do hemodializy i dializy dootrzewnowej oraz monitorowanie warunków sporządzania lub przygotowywania takich leków lub preparatów;
  - f) wykonywanie pomiaru ciśnienia krwi;
  - g) usługi farmacji klinicznej.

3 Z czym do farmaceuty?

Następnie nauczyciel daje uczniom zadanie do pracy własnej. Mówi: „Teraz przejdźmy do praktycznych sytuacji życiowych. Połączcie się w pary w ławkach, jeżeli ktoś siedzi sam, niech odwróci się do sąsiadów z tyłu lub z przodu. Razem wypiszcie pięć sytuacji, przypadków, z którymi ludzie przychodzą do farmaceuty (np. zawroty głowy, poparzenie, pytania o leki itd.)” i określa czas przeznaczony na pracę. Następnie uczniowie dzielą się przykładami na forum klasy.

Podsumowanie

Nauczyciel podsumowuje lekcje i rozdaje karty pracy, gdzie uczniowie mogą zapisać najważniejsze rzeczy, których dowiedzieli się podczas lekcji. Mówi: „Ustawa o zawodzie farmaceuty wskazuje, że opieka farmaceutyczna obejmuje szeroko pojęte konsultacje farmaceutyczne, przeglądy lekowe, tworzenie indywidualnego planu opieki farmaceutycznej, wykonywanie wybranych badań diagnostycznych w celu oceny terapii i analizy problemów lekowych, a także wystawianie recept w ramach kontynuacji zlecenia lekarskiego.

Warto podkreślić, że opieka farmaceutyczna opiera się na współpracy. Farmaceuta musi współpracować z pacjentem i lekarzem. Wspiera pacjenta w przestrzeganiu zalecań lekarskich, wyłapuje problemy, jakie pacjent może mieć z braniem leków, identyfikuje interakcje lekowe czy też zdublowane preparaty przepisane przez różnych specjalistów, ponieważ pacjent nie informuje kolejnych lekarzy, co do tej pory przyjmuje. Opieka farmaceutyczna to również monitorowanie celów terapeutycznych pacjenta i podpowiadanie mu, kiedy to już jest ten moment, aby się udać do lekarza. Ogromna część opieki to również profilaktyka”.

Następnie nauczyciel pyta uczniów, czego się dowiedzieli z lekcji i co było dla nich najcenniejsze. Prosi, żeby zapisali to na kartach pracy („Dziś dowiedziałem(-am) się, że farmaceuta może pomóc mi, gdy...).

Sposoby dostosowania przebiegu zajęć dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi

- używanie prostego, jasnego języka podczas przekazywania informacji;
- ograniczenie ilości tekstów do przeczytania – zamiast tego: krótkie notatki graficzne, mapy myśli, infografiki;
- udostępnienie notatek lub slajdów z lekcji;
- możliwość udzielenia odpowiedzi ustnie zamiast pisemnie;
- dłuższy czas na wykonanie zadań.

Komentarz metodyczny dla nauczyciela

Celem zajęć profilaktyczno-edukacyjnych jest kształtowanie postawy odpowiedzialnego pacjenta w korzystaniu z usług farmaceutycznych.

Metody aktywizujące – dyskusja, analiza scenek sytuacyjnych, burza mózgów, praca w grupach – wspierają zaangażowanie uczniów i pozwalają im odnieść temat do własnych doświadczeń. Nauczyciel pełni rolę moderatora i źródła wiedzy, zachęcając uczniów do krytycznego myślenia i stawiania pytań.

Bibliografia

- Bujalska-Zadrożny M., Kołakowska I., (b.r.), [„Profesjonalna opieka farmaceutyczna – na czym polega w praktyce i jak skorzystają na niej pacjenci”](#), wywiad na stronie wum.edu.pl [online, dostęp dn. 18.11.2025].
- [„Czym jest opieka farmaceutyczna i jak pomaga pacjentom?”](#), (2025), film na kanale Onet Rano na YouTube [online, dostęp dn. 18.11.2025].
- [Ustawa z dnia 10 grudnia 2020 r. o zawodzie farmaceuty](#) – art. 4. Cele i zakres wykonywania zawodu farmaceuty (Dz.U. z 2025 r. poz. 608) [online, dostęp dn. 18.11.2025].

Opieka farmaceutyczna

KARTA PRACY

PRZYKŁADY Z ŻYCIA

Zaznacz sytuacje, w których możesz udać się do farmaceuty:

- Nie wiem, jak zażywać nowy lek.
- Potrzebuję recepty na nowy lek.
- Boję się, że dwa moje leki mogą źle na siebie działać.
- Chcę się dowiedzieć, jak poprawić zdrowie i zapobiegać chorobom.
- Nie wiem, co zrobić, gdy pominąłem dawkę leku.

PODSUMOWANIE

Czego się dziś dowiedziałem(-am)?

Dokończ zdania własnymi słowami:

Opieka farmaceutyczna to:

.....

.....

Farmaceuta może pomóc pacjentowi, kiedy:

.....

.....